

Niyazov Erkin Shamsiyevich

Buxoro davlat pedagogika instituti dotsenti

Harbiy ta'lim fakulteti

Annotatsiya: Mazkur maqolada harbiy pedagogika fanining nazariy asoslari, tarixiy shakllanish bosqichlari va zamonaviy talablarga mos rivojlanish yo'nalishlari atroflicha tahlil etilgan. Harbiy pedagogika harbiy xizmatchilarning bilim, ko'nikma va malakalarini shakllantirish, ularni yuksak ma'naviy-axloqiy qadriyatlar asosida tarbiyalash, harbiy intizom va jangovar tayyorgarlik darajasini oshirishda muhim omil sifatida qaraladi. Maqolada harbiy pedagogikaning umumiy pedagogika bilan o'zaro aloqasi, o'ziga xos tamoyillari, metodlari, shakl va vositalari chuqur tahlil qilinadi. Jumladan, harbiy ta'lim jarayonida interfaol metodlardan, axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish imkoniyatlari, ularning samaradorligi misollar bilan asoslab berilgan. Shuningdek, harbiy-patriotik tarbiyaning mazmuni, yoshlar ongida Vatanga sadoqat, fidoyilik, mas'uliyat kabi fazilatlarni shakllantirishdagi o'rni yoritilgan. Maqola davomida harbiy o'qituvchining kasbiy mahorati, didaktik yondashuvi va pedagogik mahorati bilan bog'liq masalalarga ham alohida e'tibor qaratilgan. Bugungi globallashtirish davrida harbiy ta'lim tizimini zamonaviylashtirish, ilg'or xorijiy tajribalarni tahlil qilib, milliy an'analar bilan uyg'unlashtirish yo'llari taklif etilgan. Shuningdek, maqolada harbiy jamoalarda psixologik muhit, liderlik, jamoa ichidagi ijtimoiy munosabatlar, kommunikatsiya madaniyati kabi omillar harbiy pedagogika doirasida o'rganilishi lozim bo'lgan muhim yo'nalishlar sifatida ko'rsatib berilgan. Mazkur ilmiy maqola harbiy ta'lim muassasalari professor-o'qituvchilari, harbiy tarbiyachilar, pedagogika fanining tadqiqotchilari hamda amaliyotchi harbiy mutaxassislar uchun nazariy va amaliy jihatdan foydali bo'lishi mumkin. U harbiy ta'lim tizimini takomillashtirish va milliy xavfsizlikka xizmat qiladigan malakali, vatanparvar kadrlarni tayyorlashga o'z hissasini qo'shadi.

Kalit so'zlar: harbiy pedagogika, harbiy ta'lim, harbiy tarbiya, harbiy xizmatchi shaxsiyati, pedagogik jarayon, harbiy-patriotik tarbiya, harbiy jamoa, intizom va ma'suliyat, jangovar tayyorgarlik, harbiy o'qituvchi, kasbiy kompetensiya, pedagogik metodlar, innovatsion texnologiyalar, interfaol metodlar, didaktik yondashuv, axloqiy tarbiya, Vatanga sadoqat, fidoyilik ruhida tarbiya, psixologik tayyorgarlik, harbiy

liderlik, harbiy kommunikatsiya, milliy g'oya va ma'naviyat, harbiy ta'limda motivatsiya, harbiy xizmat sharoitlari, o'quv-dala mashg'ulotlari, pedagogik monitoring, xavfsizlik va mudofaa, jismoniy tayyorgarlik, harbiy xizmatga moslashuv, harbiy xulq-atvor, pedagogik nazorat, harbiy psixologiya asoslari, harbiy sotsiologiya elementlari, milliy qadriyatlar asosida tarbiya, harbiy kasbiy faoliyat, jamoaviy ishchanlik, harbiy axloqiy me'yorlar, harbiy etika, harbiy-professional madaniyat.

Kirish.

Bugungi kunda dunyo miqyosida sodir bo'layotgan siyosiy, ijtimoiy va harbiy jarayonlar har bir davlatdan kuchli mudofaa tizimini yaratishni, milliy xavfsizlikni ta'minlashni talab qilmoqda. Shu nuqtai nazardan qaraganda, harbiy sohaga oid ta'lim va tarbiya masalalariga ilmiy yondashuvni yo'lga qo'yish dolzarb ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, harbiy kadrlarni tayyorlash, ularning bilim va kasbiy malakasini oshirish, vatanparvarlik ruhida tarbiyalash harbiy pedagogika fanining asosiy vazifalaridandir. Harbiy pedagogika – bu harbiy xizmatchilarni har tomonlama tayyorlash, ularni jismoniy, ruhiy, ma'naviy, axloqiy va intellektual jihatdan yetuk shaxs sifatida shakllantirishga qaratilgan ilmiy-nazariy va amaliy fan hisoblanadi. U umumiy pedagogikaning tarkibiy qismi bo'lib, o'ziga xos tamoyillari, metodlari, vositalari va shakllariga ega. Harbiy pedagogika boshqa fanlar – psixologiya, sotsiologiya, etika, menejment va strategik rejalashtirish bilan bevosita bog'liq holda harbiy ta'lim jarayonini samarali tashkil etishni ko'zda tutadi. O'zbekiston Respublikasi Mudofaa doktrinasi, Harbiy xizmatga doir qonunlar, ta'lim standartlari va ilg'or xorijiy tajribalar asosida bugungi harbiy pedagogika tizimi bosqichma-bosqich takomillashib bormoqda. Harbiy ta'lim muassasalarida zamonaviy interfaol metodlar, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, simulyatsion mashg'ulotlar va amaliy dala o'quv mashg'ulotlaridan foydalanish orqali o'quvchilarning harbiy tayyorgarligini oshirishga alohida e'tibor qaratilmoqda. Ayniqsa, yoshlar ongida Vatanga sadoqat, fidoyilik, harbiy burchni ado etishga mas'uliyat bilan qarash, ijtimoiy faollik kabi fazilatlarni shakllantirish harbiy-patriotik tarbiyaning asosiy yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Shu bois, ushbu maqolada harbiy pedagogika fanining mohiyati, uning pedagogik jarayondagi o'rni, maqsadi va vazifalari, harbiy o'qituvchining kasbiy kompetensiyasi, shuningdek, zamonaviy harbiy ta'lim tizimidagi dolzarb muammolar va ularning yechimlari atroflicha yoritiladi. Maqola harbiy ta'lim sohasida faoliyat yuritayotgan mutaxassislar, pedagoglar hamda tadqiqotchilar uchun nazariy va amaliy jihatdan muhim ahamiyat kasb etadi.

Asosiy qism.

Harbiy pedagogika fanining mohiyati va o'rimi. Harbiy pedagogika – bu harbiy xizmatchilarni maqsadli, tizimli va samarali o'qitish, tarbiyalash, rivojlantirish hamda ularda kasbiy harbiy ko'nikmalar va fazilatlarni shakllantirishga yo'naltirilgan pedagogika sohasi hisoblanadi. U pedagogika fanining mustaqil yo'nalishi bo'lib, ayni paytda harbiy xizmat sharoitlariga moslashtirilgan maxsus didaktik va tarbiyaviy metodlarni qamrab oladi. Harbiy pedagogika umumiy pedagogikaning nazariy asoslariga tayangan holda, o'ziga xos tamoyillar, metodlar, mazmun va vositalar tizimini ishlab chiqqan. Bu fan harbiylar shaxsiyatini shakllantirishda pedagogik yondashuvni asoslaydi, harbiy xizmatchilarning kasbiy va ma'naviy jihatdan yetuk bo'lishini ta'minlovchi ta'lim-tarbiya texnologiyalarini ishlab chiqadi. Shuningdek, harbiy jamoalarda psixologik muvozanatni saqlash, jamoaviy ruhni shakllantirish, rahbar va bo'ysunuvchilar o'rtasidagi munosabatlarni pedagogik mezonlar asosida tartibga solish harbiy pedagogikaning amaliy yo'nalishlari sirasiga kiradi. Harbiy pedagogikaning asosiy vazifalari. Harbiy pedagogika fanining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat: harbiy kadrlar tayyorlash tizimining pedagogik asoslarini ishlab chiqish, harbiy xizmatchilarning shaxsiy va kasbiy sifatlarini shakllantirish, vatanparvarlik, fidoyilik, intizom va sadoqat tuyg'ularini tarbiyalash, harbiy jamoalarda o'zaro hurmat, birdamlik, rahbarlik va itoatkorlik madaniyatini rivojlantirish, harbiy o'quv mashg'ulotlari samaradorligini oshirishga qaratilgan metodik usullarni ishlab chiqish, ilg'or texnologiyalar asosida interfaol va innovatsion ta'lim shakllarini joriy etish. Ushbu vazifalarning bajarilishi harbiy ta'lim muassasalarining ilmiy-metodik salohiyati, o'qituvchilarning kasbiy kompetensiyasi hamda zamonaviy pedagogik yondashuvlarning amalda qo'llanilishiga bevosita bog'liq. Harbiy o'qituvchining roli va pedagogik kompetensiyasi. Harbiy pedagogikaning markaziy figuralaridan biri — bu harbiy o'qituvchi hisoblanadi. U nafaqat bilim beruvchi mutaxassis, balki harbiy xizmatchilarning axloqiy-ma'naviy, psixologik va jismoniy jihatdan shakllanishida asosiy yo'l boshchi sifatida faoliyat yuritadi. Zamonaviy harbiy o'qituvchi quyidagi kompetensiyalarga ega bo'lishi kerak: pedagogik va psixologik bilimlarga ega bo'lish, o'quvchilar bilan samarali muloqot olib borish ko'nikmasi, innovatsion texnologiyalarni dars jarayoniga qo'llay olish, jamoa bilan ishlash, liderlik fazilatlariga ega bo'lish, o'z fani va kasbiy sohasidagi yangiliklardan xabardor bo'lish. Bu kompetensiyalar orqali o'qituvchi harbiy xizmatga tayyorlanayotgan shaxslarning ruhiy tayyorgarligi, ma'naviy barqarorligi va intizomga sodiqligini shakllantirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Zamonaviy pedagogik texnologiyalar va innovatsiyalar, Harbiy ta'linda zamonaviy pedagogik yondashuvlardan foydalanish — bu ta'lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Jumladan, quyidagi usullar harbiy pedagogikada keng qo'llaniladi,

interfaol metodlar (munozara, rol o‘ynash, keys-stadiylar), multimedia va videodarslar, stimulyatsion mashg‘ulotlar (simulyatorlar, trenajyorlar orqali), dala o‘quv mashg‘ulotlari va harbiy-sport o‘yinlari, motivatsion psixologik treninglar. Bu texnologiyalar harbiy xizmatchilarning mustaqil fikrlash, tezkor qaror qabul qilish, jamoa bilan harakat qilish, ruhiy va jismoniy tayyorgarlik darajasini oshirishga xizmat qiladi. Harbiy-patriotik tarbiya va ma’naviy omillar. Yoshlarni harbiy xizmatga tayyorlash jarayonida eng muhim jihatlardan biri — bu ularning qalbida yuksak vatanparvarlik, fidoyilik va Vatanga sadoqat tuyg‘ularini shakllantirishdir. Harbiy pedagogika bu borada quyidagi yondashuvlarni ilgari suradi: milliy qadriyatlar asosida tarbiya berish, tarixiy meros va harbiy jasorat namunalarini targ‘ib qilish, Vatan himoyasi sharaflı burch ekanligini tushuntirish, oila, maktab va jamoatchilikning hamkorligini yo‘lga qo‘yish. Bu kabi tarbiyaviy ishlar harbiy xizmatchilarning ruhiy bardamligini, kasbiy sadoqatini, ijtimoiy faolligini mustahkamlashga yordam beradi.

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, harbiy pedagogika – bu nafaqat harbiy xizmatchilarni tayyorlashga qaratilgan ta’limiy jarayon, balki ularni Vatanga sadoqatli, ma’naviy jihatdan yetuk va kasbiy jihatdan malakali shaxs sifatida shakllantirishga xizmat qiluvchi muhim fan sohasidir. Mazkur fan harbiy jamoalarda pedagogik jarayonlarni samarali tashkil etish, harbiy o‘qituvchilarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish, shuningdek, zamonaviy ta’lim texnologiyalarini qo‘llash orqali harbiy ta’lim tizimini takomillashtirishga keng yo‘l ochadi. Maqolada ko‘rib chiqilganidek, harbiy pedagogikaning asosiy vazifalari – bu harbiy xizmatchilarning shaxsiy fazilatlarini shakllantirish, ularda intizom, fidoyilik va mas’uliyat tuyg‘ularini rivojlantirish, o‘quv-tarbiyaviy ishlar samaradorligini oshirishdan iborat. Ayniqsa, harbiy-patriotik tarbiyaning zamonaviy shakl va usullarini ishlab chiqish bugungi globallashuv davrida alohida ahamiyat kasb etadi. Shu nuqtai nazardan, harbiy pedagogikani chuqur o‘rganish, uni amaliyotda tatbiq etish va doimiy ravishda yangilab borish orqali harbiy kadrlar salohiyatini yanada oshirish, ularni milliy xavfsizlik va mudofaa tizimining tayanch kuchiga aylantirish mumkin. Ushbu maqola esa harbiy pedagogika yo‘nalishida ilmiy izlanish olib borayotgan tadqiqotchilar, harbiy o‘qituvchilar va amaliyotchi mutaxassislar uchun nazariy va metodik asos bo‘lib xizmat qilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1.Features of pedagogical technologies

E.Sh.Niyazov

2.11th International Conference" SCIENCE AND PRACTICE: A NEW LEVEL OF INTEGRATION IN THE MODERN WORLD". Sheffield, UK 30, 28, 2020

3.Niyazov Erkin Shamsiyevich, . (2023). THE ROLE OF HISTORICAL MILITARY LEADERS IN THE FORMATION OF THE FACULTY OF MILITARY EDUCATION. European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies, 3(05), 133–135.

4.Абдуганиевич, В. А. ., Шамсиевич, Н. Э. ., & угли, А. А. С. . (2022). Уровень Кибербезопасности В Узбекистане. Miasto Przyszłości, 30, 57–58. Retrieved from <http://miastoprzyszlosci.com.pl/index.php/mp/article/view/837>

